

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Фізична терапія, ерготерапія»
« 28 » листопада 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради міжнародного
факультету
Протокол від 29 листопада 2024 № 4

СИЛАБУС

**ОСНОВИ МЕДИЧНОГО ПРАВА ТА АНТИКОРУПЦІЙНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ**

обов'язкова

(редакція з урахуванням оновлення ОП «Фізична терапія, ерготерапія», відповідно
вимог Стандарту, згідно Наказу МОН України від 29.10.24р. №1541)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
спеціалізація
освітня кваліфікація
професійна кваліфікація
форма навчання
курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

перший (бакалаврський) рівень
22 Охорона здоров'я
227 Терапія та реабілітація
227.02 Ерготерапія
бакалавр терапії та реабілітації
асистент ерготерапевта
денна
І курс, 2 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
філософії та суспільних наук
Протокол від 27 листопада 2024 № 6

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Каюн Вікторія Олександрівна, кандидат історичних наук, старший викладач Біланов Олег Сергійович, доктор філософії викладач
Профайл викладача (викладачів)	https://philosophy.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380952038619 – Каюн Вікторія Олександрівна +380951858319 - Біланов Олег Сергійович
E-mail:	o.bilanov@pdmu.edu.ua - Біланов Олег Сергійович v.kaiun@pdmu.edu.ua Каюн Вікторія Олександрівна
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://philosophy.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредити ЄКТС/ 90 годин, із них:

Лекції (год.) – 8

Семінарські заняття (год.) – 22

Самостійна робота (год). – 60

Вид контролю – ПМК (підсумковий модульний контроль)

Політика навчальної дисципліни

Силабус освітньої компоненти «Основи медичного права та антикорупційного законодавства України» розроблений відповідно до положень нормативно-правової бази з регулювання освітньої діяльності університету та законодавства у сфері вищої освіти. Політика дисципліни спрямована на розвиток умінь свідомо сприймати теоретичний матеріал, узагальнювати й систематизувати засвоєну інформацію, якісно усвідомлювати нові знання, вирішувати проблемні завдання, презентувати результати своєї діяльності, критично мислити, обґрунтовувати власну думку.

Вивчення навчальної дисципліни «Основи медичного права та антикорупційного законодавства України» відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbEY.pdf) та вимагає:

відвідування лекцій, підготовку до семінарських занять відповідно до навчального плану й розкладу занять

(<https://www.pdmu.edu.ua/storage/shedule/files/cmPYcsN7Qj8imAceBzQQZqPcHjukU7tp0cLRGeBZ.pdf>); виконання самостійної роботи, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у семінарських заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни та планами семінарських занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань та опрацювання питань, запропонованих для самостійного вивчення. На заняттях обов'язковими є дотримання правил роботи у групі, шанобливе ставлення до поглядів колег, налаштованість на дружню співпрацю та взаємодопомогу, роботу в команді. Вітаються прояви творчості, креативності та індивідуальний підхід.

Відповідь здобувача освіти повинна демонструвати ознаки самостійності (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), відсутність ознак повторюваності та плагіату, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей та інших вимог, визначених «Кодексом академічної доброчесності Полтавського державного медичного університету» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfegTTwy7bSS9MTIfSDrxtHezK6.pdf).

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти включає:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації (наприклад, окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);
- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку кафедри, бути толерантними, доброзичливим и та виваженими у спілкуванні з викладачами та співробітниками кафедри;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

Політика дедлайну та відпрацювання здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з Регламентом відпрацювання студентами пропущених занять і незадовільних оцінок, що затверджені у закладі вищої освіти;
- роботи, які здає здобувач вищої освіти з порушенням терміну без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимальної, наприклад, практичні навички);
- перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається, окрім

ситуацій невиконання програми дисципліни або неявки на підсумковий контроль.

Вивчення модуля передбачає самостійну роботу здобувача вищої освіти, яка регламентована Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Якщо здобувач освіти не згодний з результатами оцінювання, він має право скористатися рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Зі всіма наведеними документами можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>.

Кафедрою визнаються результати, отримані шляхом неформальної освіти. Процедуру визначено Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті: https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrjdjrewYFvL.pdf.

Кафедра рекомендує здобувачам освіти ознайомитися із онлайн платформами: <http://portal.phc.org.ua/en/>; <https://academy.nszu.gov.ua/>; <https://prometheus.org.ua/>; <https://members.physio-pedia.com/>.

Присутність здобувачів вищої освіти на лекціях та семінарських заняттях є обов'язковою. У разі пропуску – відпрацювання відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Tw1ZR7sjAmDI8i0uE6kRX5q2F80J6AiwZ2dvVIQ.pdf).

Користуватися під час занять мобільним телефоном і іншими засобами зв'язку та отримання інформації без дозволу викладача забороняється. При оцінюванні результатів навчання враховується активність здобувачів освіти на заняттях, теоретична підготовка, виконання індивідуальних завдань та завдань для самостійної роботи.

Організація викладання дисципліни може відбуватися за наказом ректора університету з використанням дистанційних технологій навчання відповідно до Положення про дистанційну форму навчання в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/03JNND8Ilh5H8KhDdFbMIJPEIQnAzB7UNwxCvRGy.pdf.

Наголошуємо на необхідності дотримуватись Правил внутрішнього розпорядку для учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету, затверджених Вченою радою ПДМУ від 8.02.2023 р., протокол №5

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/ycZUUg0fZUvD4QBZ4a18PWhTNJH8AbU6fANHzFAF.pdf

У випадку оголошення під час занять повітряної тривоги здобувачі освіти діють за вказівками викладача відповідно до Інструкції щодо дій співробітників та здобувачів освіти за сигналами оповіщення в особливий період.

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Основна компонента «Основи медичного права та антикорупційного законодавства України» розроблена відповідно до положень нормативно-правової бази з регулювання освітньої діяльності університету та законодавства у сфері вищої освіти: в межах реалізації указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.11.2024 року № 1190 «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні» та Стратегічного плану розвитку Полтавського державного медичного університету на 2022-2027 рр. (<https://www.pdmu.edu.ua/strategichniy-plan-rozvitku-pdmu>) освітня компонента «Основи медичного права та антикорупційного законодавства України» забезпечує право здобувачів на якісну вищу освіту, У сучасному світі ефективна комунікація та набір ключових компетенцій (таких як критичне мислення, вирішення проблем, командна робота, цифрова грамотність) є основою для успішного навчання та подальшої професійної реалізації. Відповідно до змісту освіти Концепція Цілей сталого розвитку (далі ЦСР) формує потребу у підготовці конкурентоспроможних фахівців системи охорони здоров'я на ринку праці.

Реалізація ЦСР під час вивчення ОК «Основи медичного права та антикорупційного законодавства України» може відбуватися через декілька основних напрямів:

ЦСР 3: Міцне здоров'я та благополуччя: Належне знання прав і обов'язків гарантує доступ до якісних реабілітаційних послуг, що є частиною загальної системи охорони здоров'я. Ерготерапевт, який діє в правовому полі, забезпечує високий стандарт допомоги, сприяючи відновленню функціональності та незалежності пацієнтів. Запобігання корупції в сфері охорони здоров'я та реабілітації є критичним для забезпечення справедливого та рівного доступу до послуг, а не лише для тих, хто має фінансові або інші неправомірні переваги. Це зміцнює довіру до системи охорони здоров'я.

ЦСР 4: Якісна освіта: Включення цієї компоненти до освітньої програми сприяє забезпеченню якісної, інклюзивної та справедливої освіти для майбутніх ерготерапевтів. Вона готує фахівців, які є не лише компетентними, але й етично свідомими, добросовісними та обізнаними в правових питаннях, що є ключовим елементом освіти для сталого розвитку.

ЦСР 10: Зменшення нерівності: Ерготерапія за своєю суттю спрямована на подолання функціональних обмежень і соціальну інтеграцію людей з інвалідністю

або тимчасовою втратою функцій. Правові знання допомагають ерготерапевту ефективно відстоювати права клієнтів на доступність середовища, освіти та працю, зменшуючи нерівність через надання рівних можливостей для участі в житті суспільства. Корупція завжди посилює нерівність, відволікаючи ресурси від потреб найбільш вразливих верств населення. Використання антикорупційних механізмів гарантує, що кошти, виділені на реабілітацію та соціальні послуги, дійдуть до тих, хто їх потребує, що є важливим для досягнення цілі.

ЦСР 16: Мир, справедливість та сильні інститути: Ця компонента прямо формує професіоналізм, доброчесність та підзвітність у діяльності ерготерапевта. Вона виховує повагу до верховенства права, що є основою справедливих, прозорих та ефективних інституцій. Боротьба з корупцією є прямим внеском у формування сильних і прозорих інститутів (закладів охорони здоров'я, реабілітаційних центрів), де права пацієнтів захищені. Знання правових норм захищає як пацієнтів, так і самого фахівця, сприяючи справедливості та правопорядку у сфері реабілітації.

Основи медичного права та антикорупційного законодавства України вивчає правові норми, які регулюють професійну діяльність фахівців у галузі реабілітації, встановлюючи їхні права, обов'язки та межі відповідальності. Дисципліна детально розглядає права пацієнтів, принципи інформованої згоди, правила дотримання медичної таємниці та правові основи функціонування медичних закладів. Крім того, вона формує у здобувачів освіти навички запобігання конфлікту інтересів та протидії корупції, що є необхідним для забезпечення доброчесності та законності в медичній сфері.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Основи медичного права та антикорупційного законодавства» є сукупність правових норм, що регулюють відносини у сфері охорони здоров'я, зокрема реабілітації, а також механізми забезпечення доброчесності та запобігання корупції в медичній галузі.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Основи медичного права та антикорупційного законодавства України належить до обов'язкової компоненти.

Пререквізити навчальної дисципліни: Основи медичного права та антикорупційного законодавства України пов'язане з дисциплінами циклу загальної підготовки.

Постреквізити навчальної дисципліни Основи медичного права та антикорупційного законодавства України предметно інтегрується з дисциплінами, які забезпечують подальшу загальну й професійну підготовку.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення освітньої компоненти «Основи медичного права та антикорупційного законодавства» є формування у здобувачів освіти правової культури, професійної відповідальності та етичної свідомості, необхідних для забезпечення законності та захисту прав пацієнтів у реабілітаційній практиці.

Дисципліна також має на меті надати знання щодо запобігання конфлікту інтересів та протидії корупції, гарантуючи доброчесність та прозорість у роботі фахівців сфери охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

отримання здобувачами освіти знань, зокрема,

- ✓ історії становлення юридичної регламентації діяльності у сфері міжнародно-правового регулювання охорони здоров'я;
- ✓ конституційного регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я в Україні;
- ✓ міжнародного і національного законодавства у сфері охорони здоров'я;
- ✓ прав й обов'язків суб'єктів у сфері охорони здоров'я;
- ✓ дефектів надання медичної та реабілітаційної допомоги;
- ✓ механізмів контролю якості медичної допомоги;
- ✓ правового регулювання медичної допомоги в Україні та світі;
- ✓ особливостей правового забезпечення населення лікарськими засобами;
- ✓ розуміння антикорупційного законодавства;
- ✓ ідентифікація корупційних ризиків та запобігання конфлікту інтересів в професійній діяльності ерготерапевта;
- ✓ формування високого рівня професійної доброчесності та культури нульової толерантності до корупції майбутніх асистентів ерготерапевтів;
- ✓ формування компетентності для створення та підтримки правового й етичного середовища в реабілітаційних закладах, що відповідає вимогам сильних інститутів.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Інтегральна. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності ерготерапевта з відновлення активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, які стосуються ментальних, сенсорних, нейром'язовоскелетних, кардіореспіраторних та інших функцій організму.

Загальні:

ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 09. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та

у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні):

СК 11. Здатність застосовувати у практичній діяльності знання та розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності, дотримуватися етичних стандартів та цінностей ерготерапії.

Програмні результати навчання за ОПП:

ПРН 12. Застосовувати у професійній діяльності знання національних регуляторних документів, норм та процесів супервізії асистентів ерготерапевтів, проводити практичну діяльність у межах професійної компетентності асистента ерготерапевта та демонструвати навички міжпрофесійної співпраці.

ПРН 14. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами, нормами професійної етики та деонтології та дотримуючись принципу неприпустимості корупції.

ПРН 19. Знати та розуміти процеси державно-політичного та соціально-економічного розвитку українського суспільства, сутність перетворень, що відбуваються в державі, розвитку реабілітаційних послуг відповідно до біопсихосоціальної клієнто-орієнтованої моделі реабілітації; пропагувати верховенство права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 24. Застосовувати у професійній і підприємницькій діяльності навички менеджменту, маркетингу та юридичної обізнаності.

Результати навчання для дисципліни: по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

Знати:

- ✓ Основні положення законодавства України та міжнародних актів, що регулюють сферу охорони здоров'я, реабілітації та права осіб з інвалідністю.
- ✓ Зміст та принципи професійної етики ерготерапевта, а також види його юридичної відповідальності (цивільна, кримінальна, адміністративна, дисциплінарна).
- ✓ Ключові положення антикорупційного законодавства України, поняття конфлікту інтересів та вимоги до доброчесності в професійній діяльності ерготерапевтів.
- ✓ Механізми забезпечення прав клієнта на інформовану згоду, конфіденційність медичної інформації та доступність реабілітаційних послуг.

Вміти:

- ✓ Аналізувати та застосовувати норми законодавства для прийняття обґрунтованих рішень у складних професійних ситуаціях.
- ✓ Ідентифікувати та належно врегульовувати конфлікт інтересів та інші корупційні ризики у власній професійній діяльності та діяльності закладу охорони здоров'я.

- ✓ Надавати клієнту повну та достовірну інформацію про послуги та їх наслідки для отримання інформованої добровільної згоди.
- ✓ Забезпечувати захист конфіденційних даних та документувати хід реабілітаційного процесу відповідно до правових вимог.
- ✓ Відстоювати права клієнтів на доступ до послуг та сприяти створенню правового й етичного середовища в команді та закладі охорони здоров'я.

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Основи медичного права та антикорупційного законодавства		
1.	<p style="text-align: center;">Поняття і система медичного права. Медичне право в системі соціального регулювання медичної діяльності</p> <p>1. Предмет і методи медичного права. 2. Медичні правовідносини: поняття, види, склад. 3. Система і джерела медичного права. 4. Рівні соціального регулювання медичної діяльності. 5. Роль і значення етики і деонтології в загальній структурі соціального регулювання медичної діяльності ерготерапевтів.</p>	2
2.	<p style="text-align: center;">Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.</p> <p>1. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин. 2. Поняття та загальна характеристика правового статусу пацієнта. 3. Особливості правового статусу законних представників у сфері охорони здоров'я. 4. Медичний працівник та його правовий статус: понятійно-категоріальний апарат і класифікація. Ерготерапевт як суб'єкт професійних прав та обов'язків 5. Правове регулювання професійних прав й обов'язків в ерготерапії. 6. Правові аспекти використання медичного канабісу.</p>	2
3.	<p style="text-align: center;">Юридична відповідальність медичних працівників за професійні правопорушення.</p> <p>1. Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників. 2. Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів. 3. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів. 4. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність медичних працівників.</p>	2
4.	<p style="text-align: center;">Організаційно-правові засади протидії корупції.</p> <p>1. Поняття, види та форми корупції. 2. Причини виникнення та наслідки корупційних правопорушень.</p>	2

	3. Правові засади та структура механізму запобігання і протидії корупції. Принципи запобігання та протидії корупції. 4. Сутність та ознаки «корупційного правопорушення» та «правопорушення пов'язаного з корупцією».	
	Всього	8

Теми практичних занять за модулями і змістовими модулями

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Поняття і система медичного права. Медичне право в системі соціального регулювання медичної діяльності. 1. Медичне право як галузь науки. 2. Предмет і методи медичного права. 3. Система і джерела медичного права. 4. Рівні соціального регулювання діяльності фахівців з реабілітації. 5. Роль і значення етики і деонтології в загальній структурі соціального регулювання медичної діяльності ерготерапевтів. Етичний кодекс Всесвітньої федерації ерготерапевтів.	2
2	Юридична регламентація діяльності у сфері реабілітації та ерготерапії в Україні. Права людини у сфері охорони здоров'я та реабілітації. 1. Історико-правовий огляд нормативного регулювання охорони здоров'я. 2. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. 3. Загальна структура і класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я. 4. Права людини й окремих груп населення у галузі охорони здоров'я.	2
3	Правова природа медичної, реабілітаційної допомоги і медичної послуги. 1. Поняття та види медичної та реабілітаційної допомоги за законодавством України. 2. Поняття та юридична природа медичних послуг. 3. Медична допомога і медична послуга: проблеми співвідношення. 4. Платні та безоплатні медичні послуги.	2
4	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин. 1. Медичні правовідносини: поняття, види, склад. 2. Класифікація медичних правовідносин. 3. Суб'єкти медичних правовідносин: поняття та особливості. Ерготерапевт як суб'єкт професійних прав та обов'язків. 4. Об'єкти медичних правовідносин. 5. Зміст медичних правовідносин. 6. Підстави виникнення та припинення медичних	2

	<p>правовідносин.</p> <p>7. Правове забезпечення вакцинації населення.</p> <p>8. Правові та етичні аспекти використання медичного канабісу.</p>	
5	<p>Права пацієнтів. Інформована згода на медичне втручання.</p> <p>1. Поняття пацієнта та його права.</p> <p>2. Права пацієнтів в окремих напрямках медичної діяльності.</p> <p>3. Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди.</p> <p>4. Критерії правомірності інформованої згоди.</p> <p>5. Форми вираження інформованої згоди.</p>	2
6	<p>Правове регулювання медичних експертиз.</p> <p>1. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.</p> <p>2. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності. Реформування Медико-соціальних експертних комісій.</p> <p>3. Військово-лікарська експертиза.</p> <p>4. Судово-медична експертиза.</p> <p>5. Судово-психіатрична експертиза.</p>	2
7	<p>Юридична відповідальність медичних працівників за професійні правопорушення.</p> <p>1. Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників.</p> <p>2. Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів.</p> <p>3. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних та реабілітаційних закладів.</p> <p>4. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність ерготерапевтів.</p>	2
8	<p>Одержання медичної допомоги в контексті реалізації права на життя людини.</p> <p>1. Право на життя і медична діяльність: питання співвідношення.</p> <p>2. Виникнення права на життя людини.</p> <p>3. Правове регулювання ключових функцій та послуг екстреної(невідкладної) медичної допомоги.</p> <p>4. Правові проблеми абортів.</p> <p>5. Евтаназія.</p>	2
9	<p>Організаційно-правові засади протидії корупції.</p> <p>1. Поняття, види та форми корупції.</p> <p>2. Причини виникнення та наслідки корупційних правопорушень.</p> <p>3. Правові засади та структура механізму запобігання і протидії корупції. Принципи запобігання та протидії корупції.</p> <p>4. Сутність та ознаки «корупційного правопорушення» та «правопорушення пов'язаного з корупцією».</p>	2

	<p>5. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність.</p> <p>6. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність.</p> <p>7. Участь громадськості у запобіганні та протидії корупції. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції.</p>	
10	<p>Антикорупційна політика держави: міжнародні стандарти та національне законодавство.</p> <p>1. Засади антикорупційної політики в Україні.</p> <p>2. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції.</p> <p>3. Антикорупційна стратегія як основний програмний документ в антикорупційній сфері та шляхи її реалізації.</p> <p>4. Антикорупційна програма державного органу як інструмент антикорупційного менеджменту державної організації. Антикорупційна програма МОЗ.</p> <p>5. Інструменти особистого антикорупційного комплаєнсу.</p> <p>6. Поняття та види юридичної відповідальності за корупційні правопорушення.</p>	2
11	ПМК	2
	Всього	22

Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка до семінарських занять	20
2.	Опрацювання питань, що не входять до плану аудиторних занять (перелік)	36
2.1	Класифікаційні групи джерел права, що регламентують відносини в сфері охорони здоров'я	2
2.2	Основні напрямки медичної реформи в Україні.	2
2.3	Галузеві стандарти медичної та реабілітаційної допомоги: поняття, види та характеристика	2
2.4	Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності.	4
2.5	Правове регулювання ключових функцій та послуг екстреної (невідкладної) медичної допомоги	2
2.6	Правове регулювання сімейної медицини в Україні. Народна медицина (цілительство) за законодавством України.	4
2.7	Правове регулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини	2

2.8	Правове регулювання надання психіатричної допомоги. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	4
2.9	Правове регулювання паліативної допомоги. Організаційно-правове функціонування хоспісів.	4
2.10	Правове регулювання репродуктивних технологій. Донорство за законодавством України. Корекція статі.	4
2.11	Конфлікт інтересів: запобігання та врегулювання.	4
2.12	Антикорупційна експертиза та інші механізми протидії корупції	2
3.	Підготовка до ПМК	4
	Всього	60

Індивідуальні завдання: підготовка доповідей та виступів на засіданнях круглого столу, конференціях, публікація тез і статей. Рекомендації щодо виконання завдань та критерії оцінювання надаються викладачем під час занять. Враховуючи академічні свободи, теми обираються самостійно, корелюються з тематикою занять і узгоджуються з викладачем.

Нагадуємо: Ваші роботи підлягатимуть перевірці на відсутність плагіату відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету: https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/V7NzyqhQzHq53eACy2NYIG1IeuxV42DvO1Eq9tPA.pdf

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів освіти до ПМК

1. Предмет і методи медичного права.
2. Система і джерела медичного права.
3. Медичне право як галузь науки.
4. Рівні соціального регулювання діяльності фахівців з реабілітації.
5. Роль і значення етики і деонтології в загальній структурі соціального регулювання медичної діяльності ерготерапевтів.
6. Етичний кодекс Всесвітньої федерації ерготерапевтів.
7. Біоетика як комплексна наука, що займається питаннями медицини в ракурсі захисту прав людини.
8. Історико-правовий огляд нормативного регулювання охорони здоров'я.
9. Законодавче забезпечення охорони здоров'я в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку.
10. Правові та етичні аспекти використання медичного канабісу.
11. Загальна структура і класифікація прав людини у сфері охорони здоров'я.
12. Права людини й окремих груп населення у галузі охорони здоров'я
13. Поняття та види медичної та реабілітаційної допомоги за законодавством України.
14. Поняття та юридична природа медичних послуг.
15. Медична, реабілітаційна допомога і медична послуга: проблеми співвідношення.
16. Платні та безоплатні медичні послуги.
17. Медичні правовідносини: поняття, види, склад.

18. Класифікація медичних правовідносин.
19. Суб'єкти медичних правовідносин: поняття та особливості.
20. Ерготерапевт як суб'єкт професійних прав та обов'язків.
21. Об'єкти медичних правовідносин.
22. Зміст медичних правовідносин.
23. Підстави виникнення та припинення медичних правовідносин.
24. Правове забезпечення вакцинації населення.
25. Поняття пацієнта та його права.
26. Права пацієнтів в окремих напрямках медичної діяльності.
27. Загальні організаційно-правові питання інформованої згоди.
28. Критерії правомірності інформованої згоди.
29. Форми вираження інформованої згоди.
30. Управління у сфері охорони здоров'я.
31. Види лікувально-профілактичної допомоги населенню.
32. Основні напрями удосконалення організації ОЗ.
33. Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я.
34. Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників.
35. Кримінальна відповідальність медичних працівників за вчинення професійних злочинів.
36. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних та реабілітаційних закладів.
37. Адміністративна і дисциплінарна відповідальність ерготерапевтів.
38. Медична експертиза та контроль якості медичної допомоги за законодавством України.
39. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності. Реформування Медико-соціальних експертних комісій.
40. Військово-лікарська експертиза.
41. Судово-медична експертиза.
42. Судово-психіатрична експертиза.
43. Право на життя і медична діяльність: питання співвідношення.
44. Правове регулювання ключових функцій та послуг екстреної (невідкладної) медичної допомоги.
45. Правові проблеми абортів.
46. Евтаназія.
47. Основні напрямки медичної реформи в Україні.
48. Галузеві стандарти медичної допомоги: поняття, види та характеристика
49. Цивільно-правові відносини. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності.
50. Правове регулювання ключових функцій та послуг екстреної (невідкладної) медичної допомоги
51. Правове регулювання сімейної медицини в Україні.
52. Народна медицина (цілителство) за законодавством України.
53. Правове регулювання трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людини
54. Правове регулювання надання психіатричної допомоги.
55. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.

56. Правове регулювання паліативної допомоги.
57. Організаційно-правове функціонування хоспісів.
58. Правове регулювання репродуктивних технологій.
59. Донорство за законодавством України.
60. Корекція статі.
61. Конфлікт інтересів: запобігання та врегулювання.
62. Антикорупційна експертиза та інші механізми протидії корупції
63. Поняття, види та форми корупції.
64. Причини виникнення та наслідки корупційних правопорушень.
65. Правові засади та структура механізму запобігання і протидії корупції.
66. Принципи запобігання та протидії корупції.
67. Сутність та ознаки «корупційного правопорушення» та «правопорушення пов'язаного з корупцією».
68. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено адміністративну відповідальність.
69. Загальна характеристика правопорушень, пов'язаних з корупцією за вчинення яких передбачено кримінальну відповідальність.
70. Участь громадськості у запобігання та протидії корупції.
71. Державний захист осіб, які надають допомогу в запобіганні та протидії корупції.
72. Засади антикорупційної політики в Україні.
73. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції.
74. Антикорупційна стратегія як основний програмний документ в антикорупційній сфері та шляхи її реалізації.
75. Антикорупційна програма державного органу як інструмент антикорупційного менеджменту державної організації.
76. Антикорупційна програма МОЗ.
77. Інструменти особистого антикорупційного комплаєнсу.
78. Поняття та види юридичної відповідальності за корупційні правопорушення.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю:

- ✓ Вміти роз'яснити пацієнту зміст форми № 003-6/о, надати інформацію про ризики та альтернативи лікування/реабілітації згідно із законодавством.
- ✓ Використовувати алгоритм дій щодо збереження лікарської таємниці та порядок надання медичної інформації родичам, адвокатам або правоохоронним органам.
- ✓ Застосовувати процедуру юридичного оформлення відмови пацієнта (або його законних представників) від медичного втручання та роз'яснення правових наслідків.
- ✓ Вміти кваліфікувати дії медичного працівника (помилка, недбалість, проступки) на основі запропонованого клінічного кейсу.
- ✓ Застосувати норми Закону «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» для визначення правового статусу пацієнта та обсягу послуг у мультидисциплінарній команді.
- ✓ Застосувати методи досудового врегулювання спорів та надання роз'яснень щодо прав пацієнта на вибір лікаря та закладу.

- ✓ Орієнтуватись в юридичних аспектах внесення записів, що мають статус первинної медичної документації, та відповідальність за їх достовірність.
- ✓ Вміти виявити ознаки реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності медичного працівника (наприклад, взаємодія з фармпредставниками).
- ✓ Застосувати норми Закону «Про запобігання корупції» для визначення допустимої вартості подарунків та ситуацій, коли вони категорично заборонені.
- ✓ Використовувати алгоритм дій при пропозиції хабаря: Покрокова інструкція для медичного працівника (відмова, фіксація, повідомлення керівництва або антикорупційних органів).
- ✓ Аналізувати роботу з повідомленнями про корупцію: Знання прав та гарантій захисту викривачів у медичному закладі.
- ✓ Давати оцінку антикорупційних ризиків у МСЕК/ЛКК: Виявляти зони вразливості під час встановлення групи інвалідності або надання статусів, що дають пільги.
- ✓ Визначати правомірності роботи на декількох посадах або поєднання медичної практики з підприємницькою діяльністю.
- ✓ Вміти працювати з базами даних (наприклад, «Законодавство України» на сайті ВРУ) для пошуку чинних протоколів та стандартів надання допомоги.
- ✓ Демонструвати навички підготовки проекту відповіді на звернення громадянина щодо якості надання медичних чи реабілітаційних послуг.

Методи навчання

Процес активізації навчання вимагає певної спільної діяльності викладача та здобувача освіти, застосування різноманітних засобів, форм, технологій, методів і прийомів, спрямованих на розв'язання освітніх завдань.

Викладання ОК проваджується за допомогою:

- пояснювального методу (використання різних способів повідомлення інформації. Організація дій здобувачів освіти з об'єктом вивчення);
- репродуктивного методу (використання завдань на відтворення знань та способів інтелектуальної та практичної діяльності);
- проблемно-пошукові методи: проблемна лекція (викладач формулює суперечливе питання на початку заняття, а відповідь на нього вибудовується протягом всієї лекції); робота з нормативно-правовою базою (критичний аналіз законів та підзаконних актів, а також міжнародних договорів, декларацій та конвенцій); характеристика та аналіз діяльності урядових та міжурядових інституцій;
- частково-пошукового (евристичного) методу (постановка проблем, використання завдань на виконання окремих етапів розв'язання юридичних задач).

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: дебати (за допомогою якого здобувачі освіти діляться на групи для обговорення дискусійних питань); кейс-метод (аналіз ситуацій, прецедентів чи нормативно-правових документів з метою пошуку варіантів розв'язання тогочасної проблеми); круглі столи та панельні дискусії (Обговорення актуальних проблем реформування сфери охорони здоров'я за участю фахівців-практиків); симулятивні та рольові ігри.

Форми та методи оцінювання

Для здійснення ефективного контролю навчальних досягнень здобувача освіти з навчальної дисципліни (встановлення рівня відповідності досягнутих ним результатів навчання очікуваним, рівня сформованості дисциплінарних компетентностей) використовуються різні методи й форми контролю.

Контроль освітньої компоненти включає наступні види оцінювання: 1) попередній контроль, 2) поточний контроль, 3) контроль самостійної роботи та 4) підсумковий контроль.

Попередній контроль (діагностика вихідного рівня знань здобувачів вищої освіти);

Основною метою поточного контролю є забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами освіти у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів освіти.

Поточний контроль (діагностика якості засвоєння матеріалу здобувачами освіти з окремих тем) проводиться викладачем на семінарських заняттях у формі:

- спостереження (за навчальною роботою здобувачів освіти);
- усного опитування (опитування, бліц-опитування, повідомлення та доповіді за планом заняття, взаємоопитування, взаєморецензування, навчальні дискусії тощо);
- комбіноване опитування (поєднання усного опитування частини здобувачів освіти з виконанням письмових завдань рештою);
- письмовий контроль (понятійні диктанти, контрольні роботи тощо);
- тестовий контроль (відкритої (із вільно конструйованими відповідями) і закритої форми (із запропонованими відповідями);
- практичний контроль (дозволяє впевнитися у сформованості в здобувачів освіти компетентностей у практичній сфері – створення мультимедійних презентацій).

Самостійна робота здобувачів освіти оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому контролі. Самостійна робота може включати: опрацювання матеріалу за визначеними темами програмою освітньої компоненти; ознайомлення з поняттями та дефініціями освітньої компоненти; розв'язання тестових завдань. Самостійна робота здобувачів освіти виконується на освітній платформі e-Aristo.

Підсумковий контроль (загальна діагностика якості знань та навичок здобувачів вищої освіти у відповідності до гуманітарної компоненти підготовки фахівців).

Форма підсумкового контролю успішності навчання підсумковий модульний контроль (ПМК). Ця форма підсумкового контролю полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених робочою навчальною програмою на останньому занятті.

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка В ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю
	C	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

	E	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється на підставі суми поточної успішності здобувача вищої освіти та оцінки, отриманої за ПМК. Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності **складає 72 бала**.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах. Варіант завдання до ПМК складається із трьох рівнів. Питання 1 рівня (теоретичні питання) оцінюються за кожне з питань по 10 балів (максимальна кількість балів за рівень - 20). Питання 2 рівня (6 тестів) за кожен тест 5 балів (максимальна кількість балів за рівень - 30). Питання 3 рівня (теоретичне питання) оцінюється максимально в 30 балів.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів

Здобувачі освіти, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (A)	Бали за ПМК з модуля (A*16)	Бали за поточну успішність з модуля (A * 24)	Бали за модуль та/або екзамен (A*24 + A*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F/FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		

2,25	54	36	90			
2,3	55	37	92			
2,35	56	38	94			
2,4	58	38	96			
2,45	59	39	98			
2,5	60	40	100			
2,55	61	41	102			
2,6	62	42	104			
2,65	64	42	106			
2,7	65	43	108			
2,75	66	44	110			
2,8	67	45	112			
2,85	68	46	114			
2,9	70	46	116			
2,95	71	47	118			
3	72	50	122	E	3 задовільно	
3,05	73	50	123			
3,1	74	50	124			
3,15	76	50	126			
3,2	77	51	128			
3,25	78	52	130	D		
3,3	79	53	132			
3,35	80	54	134			
3,4	82	54	136			
3,45	83	55	138			
3,5	84	56	140	C	4 добре	
3,55	85	57	142			
3,6	86	58	144			
3,65	88	58	146			
3,7	89	59	148			
3,75	90	60	150			
3,8	91	61	152			
3,85	92	62	154			
3,9	94	62	156			
3,95	95	63	158			
4	96	64	160	B		
4,05	97	65	162			
4,1	98	66	164			
4,15	100	66	166			
4,2	101	67	168			
4,25	102	68	170			
4,3	103	69	172			
4,35	104	70	174			
4,4	106	70	176			
4,45	107	71	178			
4,5	108	72	180	A	5 відмінно	
4,55	109	73	182			
4,6	110	74	184			
4,65	112	74	186			
4,7	113	75	188			

4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Силабус;
3. Тематичні плани семінарських занять та самостійної роботи;
4. Матеріали для контролю знань, умінь, навичок здобувачів освіти: поточного, підсумкового контролю: а) тестові завдання; б) ситуаційні задачі;
5. Презентації лекційних занять;
6. Електронні аналоги друкованих видань та інтернет ресурсів;
7. Список рекомендованої літератури.

Рекомендована література

Базова:

1. Антикорупційний менеджмент: підручник. Київ, «Центр учбової літератури», 2021. 768 с.
2. Антикорупційне законодавство України : довідник термінів / [уклад. : О.М. Стрільців, С.С. Чернявський, А.Б. Фодчук, І.Д. Пастух та ін.]. Київ :Нац. акад. внутр. справ, 2020. 155 с.
3. Грін О.О. Медичне право в питаннях і відповідях. Загальна частина. Книга 1. Видавництво «ФОП Сабов А.М.». 2023.
4. Харитонова О.І., Булеца С.Б., Стеценко С.Г., Майданник Р.А., Сенюта І.Я., Триньова Я.О., Менджул М.В. Медичне право: підручник. ТОВ «РІК-У». 2021. 720с.
5. Науково-практичний коментар до Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»: підручник/Борис Логвиненко /Дакор. 2021. 272с.
6. Медичне право: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С. Б. Булеци; д-ра юрид. наук, проф. М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 672 с.

Допоміжна:

1. Гамбург Л. С., Михайлик О. А., Мосаєв Ю. В. Доступна охорона здоров'я в Україні: теоретико-правові питання законодавчої термінології. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №3. С. 18-22.
2. Державне управління охороною здоров'я в Україні: кол. моногр. / [кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф.Радиш; передм. Т.Д.Бахтєєвої ; за заг. ред. проф. М.М.Білинської, проф.Я.Ф.Радиша]. – К. : НАДУ, 2013. – 424 с.
3. Основи екології та профілактична медицина: підручник / Д.О. Ластков, І.В. Сергета, О.В. Швидкий, А.Ю. Сергієнко, О.Д. Нужна, Т.В. Міхайлова, Т.А. Вихованець, О.О. Лаврік. — К. : ВСВ —Медицина, 2017. — 472 с.

4. Законодавство України: збірник нормативно-правових актів станом на 01 січня 2018 р. для студентів фармацевтичних факультетів / А. А. Котвіцька, О. О. Суріков, І. В. Кубарева, А. В. Волкова та ін; за заг. ред. проф. А.А. Котвіцької. Х.: НФаУ, 2018. 588 с.
5. Медичне право. Науково-практичний журнал. ЛОБФ «Медицина і право» №2 (28). 2021. 226с.
6. Медичне право. Науково-практичний журнал. ЛОБФ «Медицина і право» №2 (26). 2020. 241с.
7. Охорона здоров'я в Україні: підручник / Петков В.П. Центр навчальної літератури (ЦУЛ). 2019. 288с.
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. – «Про схвалення концепції розвитку системи громадського здоров'я». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1002-2016-%D1%8>
9. Сенюта І. Я. Дефекти надання медичної допомоги. Медичне право. 2017. № 1. С. 56–66. URL: <http://medicallaw.org.ua/index.php?id=626>.
10. Сенюта І. Я. Новельний регламент контролю якості медичної допомоги: чи працює принцип «не нашкодь» при нормопроектванні? Медичне право України: сучасні досягнення та перспективи розвитку. Збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю з дня створення першої в Україні кафедри медичного права. Упоряд. д.ю.н., проф. І. Я. Сенюта, к.ю.н., доц. Х. Я. Терешко. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2023. С. 138-141.
11. Сенюта І. Я. Правові позиції Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я. Харків: Фактор, 2020. 192 с.
12. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 кн.: підручник. Кн. 2. Медичне законодавство: правова регламентація лікарської діяльності: Т.С. Грузева, М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін.; за ред. Б.В. Михайличенка. 4-е вид., випр. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 496 с.
13. Тарасенко В. С. Проблемні питання диференціації заробітної плати медичним працівникам. Медичне право України: сучасні досягнення та перспективи розвитку. Збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю з дня створення першої в Україні кафедри медичного права. Упоряд. д.ю.н., проф. І. Я. Сенюта, к.ю.н., доц. Х. Я. Терешко. Львів: Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2023. С. 145-146.

Міжнародні нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
2. Європейська соціальна хартія / Рада Європи, від 03.05.1996р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод / Рада Європи, від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Джакартська декларація про провідну роль зміцнення здоров'я у XXI столітті / ВООЗ, 21-25 липня 1997 р. URL: <http://www.who.int/healthpromotion/conferences/previous/jakarta/declaration/en/index1.html>
5. Алма-Атинська Декларація. ВООЗ, від 06.09.1978 р. URL: <http://www.euro.who.int/ru/publications/policy-documents/declaration-of-alma-ata,-1978>

6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину: Рада Європи, Європейський Союз; Конвенція від 04.04.1997 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_334.
7. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації "Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження": Всесвітня медична асоціація; Декларація від 01.06.1964 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/990_005.
8. Женевська декларація Всесвітньої медичної асоціації, прийнята в 1948р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_001
9. Міжнародний кодекс медичної етики: 3-я Генеральна Асамблея ВМА; Кодекс від 01.10.1949 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/990_002.
10. Положення щодо доступності медичної допомоги: Всесвітня медична асоціація; Положення, Міжнародний документ від 01.09.1988 р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=990_030.
11. Лісабонська декларація стосовно прав пацієнта прийнята 34-тою Всесвітньою медичною асамблеєю, Лісабон, Португалія, вересень / жовтень 1981р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/990_016.
12. Декларація про політику в галузі дотримання прав пацієнта в Європі / Європейська консультативна нарада ВООЗ з прав пацієнта, 1994 р. URL: http://www.who.int/genomics/public/eu_declaration1994.pdf
13. Європейська хартія прав пацієнтів, листопад 2002 р. URL: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>.

Національне законодавство:

1. Конституція України: Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон УРСР від 07.12.1984 р. № 8073-X. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Верховна Рада України; Закон від 19.11.1992 р. № 2801-XII. Дата оновлення: 01.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
6. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України від 03.12.2020 р. № 1053-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Верховна Рада України; Закон від 23.02.2006 р. № 3477-IV. Дата оновлення: 02.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
8. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
9. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років. URL: <https://moz.gov.ua/strategija>.

10. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Про реформу охорони здоров'я в Україні". URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1338-19>.
11. Цивільний кодекс України: Верховна Рада України; Закон від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
12. Концепція розвитку системи громадського здоров'я: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 1002-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249618799>
13. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти: Кабінет Міністрів України; Постанова від 17.09.1996 р. № 1138. Дата оновлення: 30.05.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF>.
14. Про доступ до публічної інформації: Верховна Рада України; Закон від 13.01.2011 р. № 2939-VI. Дата оновлення: 01.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
15. Про захист персональних даних: Верховна Рада України; Закон від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Урядовий кур'єр від 07.07.2010. – № 122.
16. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Дата оновлення: 21.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
17. Про звернення громадян: Закон від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
18. Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я: Наказ МОЗ від 28.09.2012. Дата оновлення: 02.11. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2001-12>.
19. Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації: МОЗ України; Наказ від 25.09.2000 р. № 226. Дата оновлення: 01.11.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0697-00>.
20. Про порядок контролю якості медичної допомоги: наказ МОЗ від 28.09.2012 р. № 752. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1996-12>.
21. Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування: Наказ МОЗ від 05.02.2016 р. № 69. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0285-16>.
22. Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги: Наказ МОЗ від 11.09.2013 № 795 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1669-13>.
23. Про затвердження Порядку інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента НАЗК. Наказ від 23.07.2021 № 451/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/o1234y2021>
24. Про затвердження Порядку інформування Національного агентства з питань запобігання корупції про суттєві зміни у майновому стані суб'єкта декларування НАЗК. Наказ від 23.07.2021 № 450/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/o1234y2021>
25. Про затвердження Порядку формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. НАЗК. Наказ від

- 23.07.2021 № 448/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/o1234y2021>
26. Про затвердження форми декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та Порядку заповнення та подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування НАЗК. Наказ від 23.07.2021 № 449/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/o1234y2021>
27. Про захист персональних даних: Верховна Рада України; Закон від 01.06.2010 р. № 2297-VI // Урядовий кур'єр від 07.07.2010. – № 122.
28. Про звернення громадян: Закон від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
29. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
30. Про моніторинг клінічних індикаторів якості медичної допомоги: Наказ МОЗ від 11.09.2013 № 795 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1669-13>.
31. Про Національне антикорупційне бюро : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page>.
32. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання обігу рослин роду коноплі (Cannabis) для використання у навчальних цілях, освітній, науковій та науково-технічній діяльності, виробництва наркотичних засобів, психотропних речовин та лікарських засобів з метою розширення доступу пацієнтів до необхідного лікування: Верховна Рада України; Закон від 21.12.2023 р. № 3528-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-20#top>
33. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Верховна Рада України; Закон від 15.02.1995 р. № 60/95-ВР. Дата оновлення: 25.03.2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua>
2. <https://meget.kiev.ua>
3. <https://www.wma.net/publications/world-medical-journal/>.
4. <https://www.who.int/>

Розробники:

Доктор філософії, викладач Олег БІЛАНОВ

К.істор.н., старший викладач Вікторія КАЮН